

**DEUREN WORDEN GEOPEND
DOOR ONS OVER TE GEVEN
AAN DE DINGEN DIE OP ONS PAD KOMEN.**
(MARK NEPO, SCHRIJVER, DICHTER EN FILOSOF).

**Jaarverslag van de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis 2024
met de locaties**

Museum Het Warenhuis Markt 2, 457 BG Axel, 0115-562885

De Watertoren Kinderdijk 2, 4571 SX Axel, 0115-566745

De stadsmolen (1750) Molenstraat 72, 4571 EZ Axel, 0115-531584

Jaaroverzicht van de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis met de buitenlocaties De Axelse Stadsmolen en de Watertoren.

1. Algemeen

De Stichting Cultureel Erfgoed “Het Warenhuis” kent de locatie aan de Markt 2 in Axel, bestaande uit Het Warenhuis (de vroegere winkel van de familie Antheunis), de prachtige nieuwbouw daaraan en het woonhuis van de familie Antheunis op de Markt 2a.

Daarnaast vallen ook onder het beheer de Watertoren en de Axelse Stadsmolen. De gebouwen van het complex “Het Warenhuis”, alsmede de Watertoren zijn eigendom van de gemeente Terneuzen, waarvoor jaarlijks de huur moet worden betaald. De Axelse stadsmolen is geen eigendom van de gemeente, maar kent een eigen bestuur dat de exploitatie aan de Stichting het Warenhuis overlaat.

De “Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis” heeft voor zijn gebouwen, de collectie en de exploitatie (zowel financieel als t.a.v. het publiek) de erkenning van het landelijk Museum Register. Het betreft hierbij de hoogste vorm van eisen die aan een museum kunnen worden gesteld. Dat vereist veel inzet en arbeidskracht om aan al die eisen te (blijven) voldoen. In 2018 is er een audit geweest waarna aan de afronding is gewerkt. Daarbij zijn de (minimale) onvolkomenheden weggewerkt.

Dank zij de voortdurende inzet van ongeveer 80 vrijwilligers is het mogelijk om het schema van openingstijden volgens een vast patroon waar te maken in zowel het museum, de stadsmolen en de watertoren. De bezoekers (het publiek) reageren uitermate verrast en buitengewoon positief op de ontvangst, de collectie en de opstelling van de collectie. Ook de variëteit en de diversiteit van de exposities roept waardering en bewondering op. Zie ter illustratie het gastenboek bij de entree van het museum. De wisseltentoonstellingen en de tijdelijke exposities met workshops en lezingen maken het, ook voor regelmatige bezoekers, telkens weer de moeite waard om een bezoek te brengen.

We definiëren de missie van “*Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis*” met de driepoot museum Het Warenhuis, de stadsmolen en de watertoren als volgt:

“Het museum heeft tot doel het tonen, beschrijven, mondeling toelichten, inzichtelijk maken, van voorwerpen en verhalen die behoren tot het sociale, maatschappelijke en economische erfgoed uit de regio die sinds de 17^e eeuw bekend staat als het Land (Stad en Ambacht met de daarin gelegen dorpen) van Axel e.o.”

In Zeeuws-Vlaanderen heeft dit positioneringproces een aanvang genomen via de Terneuzense gemeentelijke Museumnota. De upgrade van het voormalige streekmuseum tot museum ‘Het Warenhuis’ als speerpunt van het gemeentelijk museumbeleid is mede daarvan een gevolg.

In de ontvangstruimte van het museum, het atrium, hebben we onze missie vertaald voor *het publiek*.

“In het Warenhuis maakt u kennis met het Land van Axel en met de mensen die er tussen 1850 en 1950 leefden. Wie ze waren. Hoe ze er uit zagen. Waar ze in geloofden. Hoe ze het landschap gestalte gaven. En hoe de sporen daarvan nog steeds te zien en te horen zijn. Maar Het Warenhuis is niet zomaar een plek waar oude spullen worden bewaard. Het zet de ramen open. Naar de rest van Zeeland en Nederland. En naar de buurlanden. En vooral: naar nú. Onze voorouders lijken meer op ons dan we denken. Ze hebben ons iets te vertellen. En dat doen ze hier in Het Warenhuis.

Wij wensen u een spannende ontdekkingstocht”.

2. Op zoek naar leiding en duidelijkheid

Sinds 01-11-2023 zijn we op zoek naar een goede locatiemanager / conservator nadat er een vacature ontstond vanwege het vertrek van de toenmalige directrice. Sinds die tijd drijft Het Warenhuis als het ware op de inzet van de vele, ca 80, vrijwilligers. Het bestand bestaat voornamelijk uit ouderen (gepensioneerden). Dit is een groep vrijwilligers waarvan de gemiddelde leeftijd steeds hoger wordt. Nieuwe aanwas is er te weinig. De reden daarvan is dat veel gepensioneerden aanzienlijk later met pensioen gaan.

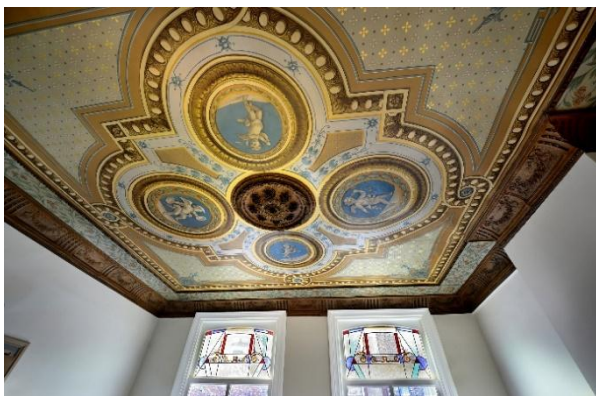
De Stichting hanteert de Ethische Code voor Culturele instellingen.

Behalve de vrijwilligers die direct contact hebben met het publiek (de bezoekers) is er een grote groep die heel veel goed werk verricht “achter de schermen”.

Daarbij kan gedacht worden aan:

- Technische bijdrage aan expositiepresentatie
- Beheer en onderhoud van het depot
- Bijwerken en bijhouden van de collectieregistratie (Ad-lib)
- Het schoonhouden vrij houden van parasieten om de collectie (blijvend) te beschermen
- Een belangrijk rol hierbij is weggelegd voor de conservator die ten aanzien van de collectie(vorming) en exploitatiebeleid een centrale rol vervult.

De al langer slepende kwestie met betrekking tot de BTW-problematiek, aangaande de prestatieovereenkomst tussen gemeente en het bestuur van Het Warenhuis en de Watertoren, werd samen met de gemeente constructief opgepakt en is begin 2025 afgerond.

Iedere vrijwilliger van conservator tot technische dienst en alle medewerkers die dagelijks in het museum te vinden zijn deden wat voor mogelijk was, maar we ontbeerden een betaalde kracht die leiding zou moeten geven aan de organisatie. Mogelijk viel niet elke wisselexpositie bij een groot publiek in de smaak, ondanks de onvermoeibare inzet van al onze vrijwilligers. Toch waren de bezoekers blij en verrast vanwege de goede ontvangst en ruime opzet van de exposities

(Zie dagboek bij de entree). Hierdoor hadden we een goede opkomst van bezoekers. De cijfers voor de Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis in 2024 waren: Museum 10.518 Stadsmolen 3.948 en Watertoren 2.509. Dit waren in totaal: 16.975 geregistreerde bezoekers, bijna het dubbele van 2023.

We hielden dit jaar geen vrijwilligersavond vanwege diverse sollicitatiegesprekken en het oplossen van problemen n.a.v. de "onderbemanning" van het kader in het museum. Jaarlijks wordt normaal gesproken, onder het genot van een hapje en een drankje, terug gekeken op het voorgaande jaar. Wat dat betreft was 2024 onstuimig te noemen, omdat de leidinggevende beroepskracht geheel 2024 ontbrak.

De vrijwilligers van ons museum hebben deelgenomen aan diverse nascholingen waaronder BHV en nascholing voor een AED. Het verslag 2023 van de vertrouwenspersoon gaf geen aanleiding actie. Hij gaf aan per 1 januari 2024 te stoppen en raadde ons aan om samen met andere musea een vertrouwenspersoon aan te stellen. Dit is (nog) niet gebeurd. Aan het eind van het jaar was er voor iedere vrijwilliger een goed gevuld kerstpakket als dankzegging voor het vele werk in afgelopen museumjaar. Ook was er een gezellig samenzijn op 17

december, waar de voorzitter ieder van harte dankte voor de inzet in het afgelopen jaar.

In het kader van veiligheid in en om de gebouwen hebben we enkele bijeenkomsten gehad m.b.t. de RI&E (in de molen). Dit onder leiding van een vrijwilliger die zijn gehele leven met deze materie bezig was: Ruud Jaberg. Dit werkveld dient elk jaar aandacht te krijgen: BHV, veiligheid en ontruimingsplan.

Ook met het bestuur van onze collectiegever, Het Land van Axel (LvA), hebben we enkele keren vergaderd. Dit om te komen tot een goede inventarisatie van hetgeen in de buitendepots staat. Zo kunnen we ook kijken of er zaken afgestoten kunnen worden of een plekje in het museum verdienen.

3. De lopende exposities in 2024.

Ons museum stelt het gehele jaar de vaste expositie tentoon, een collectie van o.a. de stichting het "Land van Axel". De vaste expositie wordt steeds geflankeerd door één of meer wisseltentoonstellingen op de begane grond of op de eerste verdieping.

De eerste wisseltentoonstelling is die van Jimmy Nelson die geopend werd op 20-01-2024 en doorliep tot 01-04-2024.

Deze tentoonstelling van en door deze wereldberoemd fotograaf Jimmy Nelson lokte heel veel belangstellende kijkers naar ons museum. De

vrijwilligers en onze klederdrachtengroep maakten overuren, maar het resultaat was er ook naar.

We kregen zelfs bezoek van 5.000e bezoeker in deze periode (21-03-2024). Voor de gelukkige was er een goed gevulde goody bag van het museum en een jaarkaart voor Het Warenhuis.

Ook onze klederdrachtgroep heeft geposeerd voor het dikke boek dat in het museum te koop is. We hebben ook postzegels verkocht met o.a. onze klederdrachtgroep er op.

De tweede wisseltentoonstelling is van Collectief 4 -Sporen In het landschap van de tijd geopend op 5 april 2024. De 4 kunstenaars Margriet de Vries, Leen van Duivendijk, Johan Klein en Jorien Bruggemans exposeerden zowel in Het Warenhuis als in de Watertoren van Axel uit hun uitgebreide oeuvre van schilderijen, foto's, gouaches en poëzie. Alle werk had een relatie met het land van Axel. Boven, op de eerste etage, is een gedicht van Jorien Bruggeman toegevoegd aan de vaste collectie.

De 3^e wisselexpositie werd onmiddellijk daarna geopend: Vers uit de tuin van Petrus

Hondius (opening 19 april 2024) beneden in de grote zaal. Deze expositie was in samenwerking met de universiteit van Gent. Er was speciale aandacht voor de tuinen op de Moufeschans in Terneuzen. Veel oude en oorspronkelijke voorwerpen werden tentoongesteld en waren voor deze expositie in bruikleen gesteld.

Er waren ook een 6-tal lezingen die goed bezocht werden:

- *Landschap en verandering; A.de Kraker
- *Verandering in de kijk op gebruik van het landschap; C. Baetens
- *Eetcultuur in de 17^e eeuw; M. Willebrands
- *Reconstructie van de historische Moufeschans; M.Stolk
- *Filosofie en achtergronden van de geschiedenis eind 16^e begin 17^e eeuw ; A.v. Dixhoorn
- *Muziek en voordrachtsavond rond Moufeschans; L. Demuyneck .

Na de zomer begon op 02-08-24 de **wisselexpositie van Uittrokkers**, die doorloopt tot eind maart 2025. In deze tentoonstelling tonen we uittrekbare, driedimensionale, wenskaarten, uit de collectie van het Museum Het Warenhuis, aangevuld met enkele in bruikleen ontvangen, zogenoemde, huwelijkskasten uit de collectie van het Zeeuws Museum en van een particulier. Deze uittrekkaarten zijn voor velen onmiddellijk herkenbaar vanwege hun opvallende vormgeving en kleurgebruik. Ze dateren uit het laatste kwart van de 19de eeuw tot ca de Tweede Wereldoorlog. Ze zijn door sommige families generaties lang bewaard. Museum Het Warenhuis heeft enkele zeer interessante familieverzamelingen geschonken gekregen. We tonen ze u graag. Het is een feest die kaarten te kunnen bekijken. We tonen in de expositie ook de ontwikkeling van de -in alle opzichten- persoonlijke (geluk)wens uit de 17de en 18de eeuw naar de industrieel gemaakte uittrokkers. We vertellen iets over de herkomst en de winkels waar ze verkocht werden, wie de klanten waren en hoe men daar in diverse delen van Zeeland mee omging. De presentatie van de tentoonstelling is van grote klasse. De tentoonstelling is al glijdend opengegaan voor het publiek. Na de openingsweek werd er nog aan gewerkt. Planning was dat de expo tot en met 11 november zou duren, maar deze is verlengd tot eind maart 2025. Gelijktijdig aan deze expositie loopt op de eerste verdieping de wisselexpositie ontmoetingen. Deze loopt ook door in 2025.

De tentoonstelling Ontmoetingen, met werk van Adri Geelhoed en Leendert Houtekamer bestaat uit brons, gips, tekeningen aquarellen en enkele videofilms over het proces en de inspiratie van deze kunstenaars.

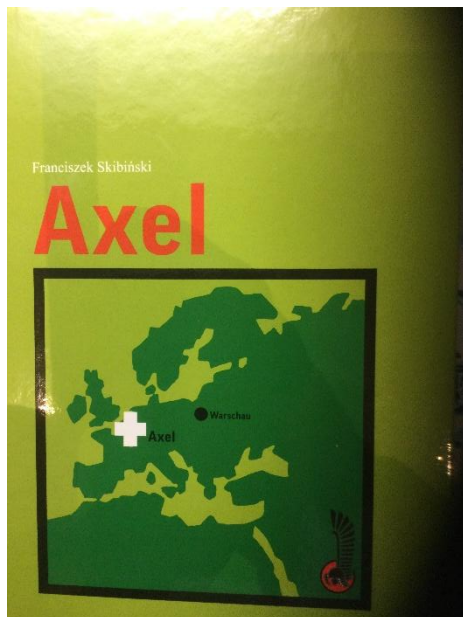
4. Naast de exposities boekpresentaties:

De eerste is de presentatie van Astrantia, het boerenknoopje, en de tweede presentatie is van het boek Axel door Franciszek Skibiński .

“ASTRANTIA” Op 15 november 2024 presenteerte museum Het Warenhuis de heruitgave van het boekje Astantia, Zeeuws Knoopje: van bloem tot sieraad. Over het Zeeuws knoopje: dat eigenzinnige frêle bloempje. En over het sieraad: Zeelands trots. Over de geschiedenis, toepassing, verzorging en ontwikkelingen in de kwekerswereld én over zijn ontwikkeling tot klassiek juweel. De tekst verscheen in 2004 in het tijdschrift DE TUIN Exclusief. Dat tijdschrift bestaat niet meer. Omdat er nog steeds veel belangstelling bestaat voor het knoopje als sieraad geeft Museum Het Warenhuis het opnieuw uit. Ook krijgen we regelmatig vragen over de relatie tussen bloem en sieraad. Deze uitgave voorziet in heel wat informatie. We hebben toestemming gevraagd om het artikel en de foto's opnieuw te publiceren.

“AXEL” Op woensdag 18 december 2024 verscheen de Nederlandse editie van het boek Axel, geschreven door Franciszek Skibiński. Het gaat over de strijd van de 1ste Poolse Pantserdivisie. De Poolse bijdrage aan de bevrijding van Frankrijk, België, Nederland en

Duitsland. Dit boek is oorspronkelijk in 1979 uitgegeven in het Pools en tot nu toe alleen vertaald in het Oekraïens. Het is dus nog niet beschikbaar in het Nederlands. Deze uitgave voorziet in dat gemis. Want Skibiński was als brigadecommandant binnen de pantserdivisie verantwoordelijk voor de bevrijding van onder andere Oost-Zeeuws-Vlaanderen en dan met name van Axel, Hulst en Terneuzen. Na de oorlog heeft Skibiński zich de rest van zijn leven bezig gehouden met de strijd van de geallieerden voor de bevrijding van West-Europa.

Hij promoveerde op een onderzoek naar de Slag in Normandië en schreef ook wat kleinere werken over de Slag bij Falaise, en het Ardennenoffensief. Wat het boek Axel zo speciaal maakt, is het feit dat hij zich beperkt tot de feiten. Hij benoemt eerlijk wat er mee- en tegenzat in die strijd. Hij geeft duidelijk de rol van het

toeval aan en houdt zich ver van mythevorming. Het boek telt 160 bladzijden en vele illustraties en kaartjes in zwart wit. Het is vertaald door een Nederlands-Belgische redactiegroep en voorzien van een beschrijving van het bewogen leven van Skibiński plus een inkadering van de door hem beschreven gebeurtenissen. Voor Skibiński is de Slag om Axel de sleutelslag om de Scheldemonding en de toegang naar Antwerpen. Het boek is te koop in Museum Het Warenhuis.

5. De tweede poot in Cultureel Erfgoed Het Warenhuis: De stadsmolen uit 1750

De Axelse Stadsmolen is een maalvaardige molen die regelmatig bemalen wordt. Open op zaterdagen van april t/m oktober. Van 11.00 – 15.00 uur. Groepsbezoek op afspraak. Gesloten tussen eind oktober en begin april. We doen mee aan de nationale molendag in mei. Ook de Boerderijenstichting Zeeland (BSZ) was 11 mei aanwezig bij de Stadsmolen van Axel tijdens de Nationale Molendagen.

De BSZ wilde op deze dag o.a. laten zien hoe belangrijk het is dat ons agrarisch erfgoed voor de toekomst behouden blijft. De nationale molendag werd in 1973 voor het eerst gehouden en georganiseerd door de nu 100 jarige Hollandsche molen. Diverse molens in Nederland doen hier aan mee. Ook de Axelse Stadsmolen uit 1750 was onderdeel van de festiviteiten en was die dag geopend van 10.00 – 16.30 uur. Het was het gezelligheid troef met koffie, wafels en limonade. Er was een leuke drukte van vele bezoekers, we ontvingen 273 bezoekers. Er werden molenbrood, meel en souvenirs verkocht. De opbrengst hiervan komt ten goede aan het restauratiepotje voor klein onderhoud aan de molen. Om de molen in goede staat te houden, is regelmatig groot – en klein onderhoud nodig. Begin april 2023 is de buitenverlichting van de molen vernieuwd, waarbij LED verlichting is toegepast wat een besparing op energie geeft.

De molen staat nu 's avonds in een volledig ander licht te pronken.

De molenaar en de vrijwilligers gaven uitleg in de molen over de werking en het maalproces. De granen voor de broden en wafels waren in deze molen gemalen. Er was in de tent bij de molen, speciale aandacht voor de stichting Historische gewassen Natuur(lijk) Zeeuws en de boerderijenstichting Zeeland.

De stichting historische gewassen zet zich in om historische gewassen in stand te houden. Dit wordt gedaan in samenwerking met de natuur. In Zeeuws Vlaanderen zijn er diverse teeltlocaties, o.a. in de Koegorspolder nabij de Axelse Sassing. Op deze teeltlocaties is er veel aandacht voor natuurmaatregelen, d.m.v. akkerranden, bloemenblokken. Hier huisvesten dieren die van nature thuishoren op de akkers en die helpen om plaaginsecten te bestrijden. Van de gewassen worden mooie producten gemaakt (meel, brood, pasta, bier en olie). Dat wordt gedaan door samen te werken met vakmensen. Ook met de molen in Axel wordt er samen gewerkt. Er wordt meel gemalen en rogge geplet. In de stand bij de molen kon je oude granen en de producten daarvan aantreffen.

Ook de Boerderijenstichting Zeeland (BSZ) is aanwezig in een stand bij de molen. De BSZ wil op deze dag o.a. laten zien hoe belangrijk het is, dat ons agrarisch erfgoed voor de toekomst behouden blijft. Door de inzet van vrijwilligers, de samenwerking met de Provincie Zeeland en andere erfgoedorganisaties probeert de BSZ haar doelstellingen te bereiken. Er werd verteld over het belang van agrarisch erfgoed door dhr. Patrick Snoeck. Hij had informatiemateriaal en zijn maquette van een Zeeuwse boerderij tentoongesteld. En echte

liefhebbers konden een bouwplaat meenemen en thuis ook eens proberen daar een boerderij van in elkaar te zetten.

Voor de allerkleinsten is er bij het bezoek van de molen een klein presentje.

Voor het komende jaar (2024) is er een grotere onderhoudsbeurt nodig, wat enkele

tienduizenden euro's gaat kosten. Bedragen welke niet uit eigen middelen voorhanden zijn. De Axelse molen is geen eigendom van de gemeente, maar eigendom van de Stichting Exploitatie Axelse Stadsmolen. Ook klein onderhoud, zoals schilderwerk, tijdelijk waterdicht maken van het metselwerk aan de romp moesten dit jaar worden uitgevoerd en uit de eigen middelen worden betaald. Het waterdicht maken met een bijenwasemulsie werd door de vrijwilligers uitgevoerd, evenals het binnen schilderwerk, waarbij de begane grond een opfrisbeurt kreeg.

De kerstmarkt 2024 was voor de molen een succes! Er zijn van 14.00 – 21.00 uur: totaal **3316** bezoekers geteld!!!! Een record! Het oude record stond op 2850 bezoekers tijdens een kerstmarkt. Er zijn vele bezoekers boven in de molen geweest. Verder werden de 20 stuks molenbroden in rap

tempo verkocht.

Ook 10 zakjes pannenkoekenmix, 13 zakjes volkorenmeel, 2 tasjes, 2 place mats.

Aan de hand van de totale omzet hebben we ca. 290 consumpties verkocht, zoals koffie, chocomelk en glühwein.

Om ca. 20.30 uur waren we totaal uitverkocht (dranken, brood en meel).

De vrijwilligers zijn er enorm trots op dat zij de molen weer hebben opgeknapt en dat deze er weer netjes bij staat en dat lieten ze op zaterdag 24 augustus aan iedereen zien. Nog trotser zijn de 5 vrijwilligers die de molen onderhanden hebben genomen. Om te beginnen zijn alle 144 planken van de omloopstelling van hun plaats geweest om daarvan een deel te vernieuwen en de overige opnieuw op maat te zagen, waarbij de ingerotte koppen zijn verwijderd en alle planken geschilderd zijn, waarbij ook een anti – slip laag is aangebracht. De wind – en stormborden van de wieken hebben een verfbeurt gekregen. Verder zijn de stelling deuren en begane grond deuren opgeknapt en geschilderd. Ook het hekwerk van de omloop is opnieuw geschilderd. Al met al zijn er enkele honderden manuren besteed aan de opknappbeurt.

Het onderhoud kon mede dankzij een bijdrage uit de Rabo clubactie worden uitgevoerd samen met de

bereidwilligheid van de vrijwilligers.

6. De Derde poot in Cultureel Erfgoed Het Warenhuis is de Axelse Watertoren uit 1936,

De openingsuren zijn vanaf de 1e woensdag na Koningsdag t/m laatste zaterdag van oktober. In oktober alleen open op zaterdag. Vanaf 13.00u tot 16.30u De toren is gesloten tussen eind oktober en eind april. De 60 meter hoge toren is te beklimmen tot in de koepel op ca. 50 meter hoogte. Op de begane grond vindt u wisselexposities gerelateerd aan natuur en milieu en een Slinger van Foucault. In een model is de werking van de watertoren goed te zien. Groepsbezoeken waren er op afspraak. Op de toren bevindt zich een nestkast voor slechtvalken. In de watertoren heeft een paar slechtvalken genesteld en kuikens uitgebroed bij aanvang seizoen. Via de eigen webcam was dit goed te volgen: [Webcams: gooole YouTube watertoren Axel](#). Om de watertoren heen ligt een heemtuin die altijd vrij te bezoeken is.

Op 26 oktober 2024 was er weer de traditionele nacht van de nacht. In het donker laten we de bezoekers de natuur ervaren met alle zintuigen: horen, zien en voelen. De Sterrenwacht uit Gent was van de partij. Er was een kampvuur en er werden appeltjes gestoofd. Bij het knappend kampvuur droeg de stadsdichter voor uit eigen werk en werden er verhalen verteld. De steltkluut monitorde een nachtvindertelling. Een tafel met knutselwerk en er konden zo heel veel mensen tegelijk bezig zijn. Omdat het avond was, had de leiding gezorgd voor warme chocolademelk. Een geslaagde avond met 221 bezoekers.

Eind augustus was de watertoren het podium van het Zeeuws nazomerfestival. Het leverde naast veel bezoekers ook anderhalve week van genieten op. Genieten van muziek in de watertoren. Een geweldige ervaring!

Vanaf 5 september was de watertoren 's avonds weer fijn verlicht. Een feeërieke entree voor ons stadje. In de toren was naast de vaste expositie met enige regelmaat een wisselexpositie te zien of was er een doe-dag/-middag zoals in bovengenoemde nacht van de nacht. We ontvingen ook verschillende schoolklassen en andere belangstellenden.

Op 14 november kregen we een cheque ter waarde van € 3.676,- ten behoeve van het opknappen van de Heemtuin bij de watertoren. Door crowdfunding had Regiobank geholpen om dit mooie resultaat te behalen.

Voor het opknappen van de heemtuin bij de Axelse watertoren en dan specifiek het verbeteren van de toegankelijkheid door het vervangen van een 2-tal bruggen.

Op de 1^e zaterdag van november, jaarlijks, is de nationale natuurwerkdag. Dit jaar op 2 november. Axel was de grootste werklocatie. 150 kinderen en 40 volwassenen hielpen met putten schoonmaken, riet kappen, grasmaaien, afharken, knotten van wilgen en de wilgentenen hergebruiken voor beschoeiing. De heemtuin ziet er weer prima uit naast het mooie gesponsorde bruggetje (Regiobank) dat onder beheer van de werkgroep door Scaldastudenten gemaakt is.

Bij watertoren verzamelden de vrijwilligers om 10.00u. Tot 15.00u ging het werken deze zaterdag door, ondanks dat het soms miezerde. Stichting Landschapsbeheer had de regie, Zeeuws Landschap zorgde voor gereedschap en helmen. Ook de aanwezige EHBO Koewacht was present, maar hoefde niet echt uit te rukken. De scoutinggroep Axel verleende haar medewerking, zij zorgden voor de inwendige mens. Samen hebben volwassenen en kinderen hard gewerkt.

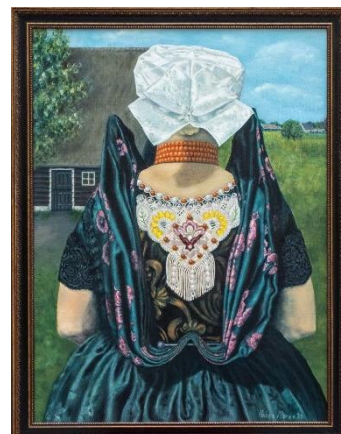
6. De organisatie van Stichting Cultureel erfgoed Het Warenhuis:

De dagelijkse leiding berust normaal gesproken bij de locatieleider en de conservator (complementair, samen vormen ze de directie van het museum) en wel in samenspraak met de diverse werkgroepen. Het betreft het vorm geven (in de meest letterlijke zin) aan de exposities zowel de vaste onderdelen als de tijdelijke. Het betreft een proces van langere planning, ideeontwikkeling, uitwerking van de plannen, concretisering (m.n. de technische planning en uitvoering), de feitelijke expositie en de evaluatie. Zoals eerder gezegd hebben we momenteel geen locatieleider. Deze vacature blijkt moeilijk in te vullen maar we hopen het volgende jaar (2025) de vacature te hebben ingevuld en gelijktijdig de conservator te ontlasten door het benoemen van een halve FTE conservator.

Het bestuur:

Formeel berust de verantwoordelijkheid voor de hele stichting bij het bestuur. Het bestuur zorgt en ziet toe dat e.e.a. binnen de afgesproken grenzen worden gerealiseerd, zowel wat betreft de visie en missie, als de financiën. We hebben een prachtig cultureel verhaal te vertellen

- in Het Warenhuis, het museum met zijn unieke schilderijen en collectie;
- in de stadsmolen uit 1750,
- in de watertoren aan de Kinderdijk met zijn heemtuin;
- De Zeeuw-Vlaamse vlag die op 21 juli 2020 onderdak gekregen heeft in het museum en nu volledig is opgenomen in het verhaal dat in het museum wordt verteld..

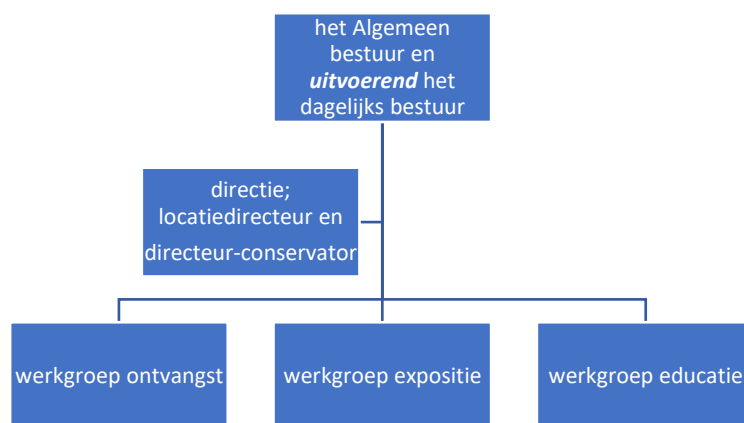
Het Bestuur van Het Warenhuis, is tevens rechtsopvolger van voormalige Stichting De Zeeuws-Vlaamse vlag. Deze vlag werd in 2009 officieel goedgekeurd en gepresenteerd bij gelegenheid van de viering van 200 jaar Zeeuws-Vlaanderen (Op 20-07-1814 was er voor het eerst sprake van Zeeuws-Vlaanderen).

De onderlinge verhoudingen van de strepen zijn 1:1:1:6:1:1:1 en de grens tussen de gekleurde strepen en de gele streep is golvend. De bovenste rode strepen zijn afkomstig uit de vlag van Sluis, terwijl de onderste blauwe strepen afkomstig zijn van de vlag van Terneuzen. De strepen vertegenwoordigen de Noordzee, het Zwin en Westerschelde. De gele streep in het midden van de vlag is belast met een zwarte leeuw, herinnerend aan de vlaggen van Vlaanderen en Hulst, weliswaar zonder de rode tong en klauwen. De bijzondere vormgeving van de leeuw is niet rechtstreeks gekopieerd van bestaande wapens, maar werd speciaal ontworpen zodat zij oogt als een "jonge, robuuste en dynamische leeuw". De kleuren van de vlag herinneren ook aan de banden van de regio met zowel Nederland als België.

Zich bewust van de lokale geschiedenis, ontwierp Dingeman de Koning een vlag die de regio en de 3 gemeenten Terneuzen, Sluis en Hulst representeert. De vlag is horizontaal onderverdeeld rood-wit-rood-geel-blauw-wit-blauw. De vlag is opgenomen in het vlaggenreger van de Hoge Raad van Adel, op verzoek van de burgemeesters van de drie gemeenten

Organogram, adresgegevens, bestuursleden en -mutaties

Het organogram van de culturele centra Het warenhuis en de Watertoren. Samen met St. Exploitatie De Axelse Molen De Stadsmolen wordt gelijkelijk bestuurd met de beide andere locaties. Het DB is het bestuur van de Stadsmolen.

Adresgegevens:

De Axelse StadsMolen , Molenstraat 72 4571 EZ Axel 0115-531584

De Watertoren , Kinderdijk 2 4571 SX Axel tel.0115-566745

Het Warenhuis, Markt 2 / 2a, 4571 BG Axel. Tel 0115-562885

Het bestuur van Stichting Exploitatie De Axelse Molen (SEAM), Markt 2, 4571 BG Axel (KvK 41110616)

Het bestuur van Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis (incl. watertoren) Markt 2, 4571 BG Axel (KvK 61914215)

Bestuursleden Stichting Cultureel Erfgoed Het Warenhuis:

P.Mertens, voorzitter

R.Roetus, penningmeester

J.oude Kempers, secretaris

J.Goossen, lid

E.Luteijn, lid

Er zijn aan het einde van 2024 twee vacatures die we beiden in 2025 hopen in te vullen.

De conservator P.de Blaeij, is geen bestuurslid. Bij hem behoort de algehele leiding van St.Cultureel Erfgoed Het Warenhuis.

Bestuursleden Stichting Exploitatie De Axelse Molen

P.Mertens , voorzitter vanaf 01-01-21

J.oude Kempers secretaris vanaf 01-01-21

R.Roetus, penningmeester vanaf 01-01-21

7. De vaste expositie, onze collectie:

De stichting heeft zelf vrijwel geen eigendommen (vermogen). Dit omdat de tentoongestelde collecties eigendom zijn van *andere* (rechts)personen: verenigingen,

stichtingen, gemeenten, kerkgenootschappen en particulieren, die (delen van) de collectie in langdurige bruikleen hebben gegeven. Voor deze optie is gekozen om het eigendom en de exploitatie juridisch en financieel gescheiden te houden. Het leeuwendeel van het tentoongestelde wordt gevormd door de collectie van Stichting het Land van Axel. Hiertoe worden bruikleenovereenkomsten opgesteld. Voor het merendeel gaat het hier om bruiklenen voor onbepaalde tijd. Met name bij tijdelijke exposities gaat het om *tijdelijke* bruikleen.

Wel dient het museum de betreffende stukken van de collectie zelf te verzekeren. Voor donateurs en andere milde gevers geldt de fiscale aftrekbaarheid voor een Culturele ANBI-instelling.

Regelmatig krijgt het museum stukken aangeboden, als gift of voor langdurige bruikleen. De bedoeling is om alle geschenken, dan wel geleende goederen te registreren, hiervoor is in 2023 het registratie systeem Atlantis ingevoerd. Hiermee is het soms lastige werk om de vindplaats dan wel de herkomst van het stuk goed te traceren, opgelost in een goed systeem.

De collectie kan worden verdeeld in een viertal categorieën:

- A. Museale stukken: van voldoende en toonbare kwaliteit; wordt in principe tentoongesteld of krijgt een vast plaatsje in het depot;
- B. Museaal interessant. Maar van mindere kwaliteit of onvoldoende uniek. Dat betreft dan vooral depotgoederen.
- C. Onvoldoende museale kwaliteit, vaak wel geschikt als *verbruiksmateriaal*, b.v. om patronen te maken ten behoeve van nieuw te maken klederdracht. Ook kan het zijn dat er ruim voldoende voorwerpen van aanwezig zijn die fraaier in de collectie passen.
- D. Van onvoldoende kwaliteit: wordt teruggegeven aan de schenker of er wordt op andere wijze afstand van gedaan.

In toenemende mate moet er actief worden gewerkt aan het *ontzamelen*. Dat gebeurt aan de hand van de landelijk vastgesteld procedure (LAMO). Hierin ligt er nog veel werk “op de plank”.

De vaste collectie vormt de ruggengraat van het Museum Het Warenhuis en wordt over het algemeen vrijwel continu tentoongesteld. Al worden voor de grotere tijdelijke exposities wel bepaalde stukken tijdelijk in het depot geplaatst.

De collectie biedt een mooi overzicht van het wel en wee van de bewoners en de streek “Het Land van Axel” door de eeuwen heen. De collectie kent daarom een breed scala aan thema’s:

- a. De archeologie van Zeeuws-Vlaanderen door de eeuwen heen.
- b. Het samenleven en de religies (protestant, katholiek) die hierin bepalend zijn geweest.
- c. Het boerenleven van ca 1850 - 1950
- d. De winkel (Het Warenhuis) van de familie Antheunis (rijksmonument)

- e. Het woonhuis van de familie (thans Rijksmonument door de hoogst originele binnen beschilderingen).
- f. De Oorlogsperiode.
- g. Contemporaine kunstuitingen.

Een van de doelen die we nastreven is zoveel mogelijk bezoekers weten te lokken.

Andere belangrijk doelen die volgens de statuten door ons nagestreefd moeten worden, zijn: Het exploiteren van het museum Het Warenhuis, de stadsmolen en de watertoren. Het bevorderen van kennis van de geschiedenis van Zeeuws- en Noord Vlaanderen. Het beheren en tentoonstellen van de collectie van stichting Het Land van Axel. Het bevorderen van educatie d.m.v. exposities en andere geëigende middelen.

8. De gebouwen van de stichting:

a. Het gebouw Markt 2 en 2a waarin Museum Het Warenhuis,

Het **Woonhuis Markt 2a** en het **Warenhuis op Markt 2** zijn wegens hun unieke inwendige beschilderingen als Rijksmonument aangemerkt. De gebouwen zijn typisch voor de 'belle époque' of de 'Jugendstil'. Het merendeel daarvan is inmiddels zodanig gerestaureerd dat bezoekers daarvan kennis kunnen nemen. Met name de kamers in de bovenverdieping moeten nog verder worden afgewerkt en ingericht. Daarvoor zijn extra middelen vereist waarvoor fondsen worden benaderd. Helaas is een eerste aanvraag niet gehonoreerd. Maar we blijven verder zoeken om – onder

begeleiding – bezoek daaraan mogelijk te maken. De vaste collectie geeft een goed beeld van het leven in het Land van Axel in – globaal – de periode 1850 tot 1950. Maar ook de periode daaraan voorafgaand (tot en met de ijstijd) en de nieuwe tijd, komt in de collectie aan bod. Zo blijft het museum zich voortdurend aanpassen en "bij de tijd".

b. De stadsmolen uit 1750

Het bestuur van de molen is een ingewikkelde kwestie. Eigenlijk zijn er 2 organisaties in betrokken: Stichting cultureel erfgoed Het Warenhuis en de Stichting Exploitatie De Axelse Molen (SEAM). Het bestuur van de molen wordt gevormd door de leden van het DB van het bestuur van het museum. De stadsmolen stamt uit 1750 en in 1999 is de restauratie van de molen begonnen. Het Bastion Vlissingen waarop de molen gesitueerd is, is ook conform

historische gegevens gerestaureerd. De laatste eigenaar de heer Misseghers heeft de molen eind jaren 80 aan S.E.A.M. verkocht.

Onze molenaar A. Cappon zorgt er voor dat de molen op regelmatige tijden draait en dat het 'lopende' gedeelte onderhouden wordt. Het bestuur van de molen zorgt voor een goede verzekering.

Koningsdag, Oldtimerfestival tijdens Hemelvaartsdag, de verwendag, de Nationale Molendag, de Ouderendag, Open Monumentendag en de Kerstmarkt zijn dagen bij uitstek dat er extra activiteiten in de molen zijn.

Exposities zijn er in principe niet, omdat de molen zowel monumet als werktuig is. Het malen geeft stof. De belangrijkste attractie dit jaar was het in gebruik zien van de molen, waarbij molenaar J.A. Cappon het meel maalt en de wieken laat draaien.

c. De watertoren uit 1936

De watertoren gebouwd in 1936 naar een ontwerp van C.v.Eck, torent 60,6m boven het landschap uit. Het oorspronkelijke doel was voor de Waterleiding Maatschappij Zeeuwsch-Vlaanderen zorgen voor een goede watervoorziening van de streek. Ook dit gebouw is net als Het Warenhuis eigendom van de Gemeente Terneuzen. Rond de toren ligt fraaie heemtuin. Vanuit de toren kun je op heldere dagen Antwerpen zien liggen. Het natuurgebied Smitschorre ligt aan de voet van de watertoren, waardoor je uitzicht hebt op de kreken, het golfsterrein en het zweefvliegveld. Op de top van de watertoren is een slechtvalken paar jaarlijks aan het broeden en zijn kroost aan het opvoeden. Er staat een camera gericht op deze slechtvalken die een inkijk geeft op hun nestgedrag. Deze camera is in eigen beheer van de stichting om de broedende slechtvalk in beeld te kunnen brengen.

De Watertoren wordt omringd door de **Heemtuin**. Die wordt regelmatig bezocht. Daar zou misschien nog wat meer bekendheid aan

gegeven moeten worden. Wat wel opvalt is dat ouders of grootouders met kinderen, het bezoek aan de Watertoren en de heemtuin combineren met een bezoekje aan de natuurspeeltuin (of het speelbos) in natuurgebied Smitschorre.

9. Bijlagen:

Bijlage 1. De bezoekersaantallen voor ons museum is conform de definitie voor museumbezoek 'Museana':

- *Bezoeken gedaan tijdens besloten verhuur aan derden (bijvoorbeeld voor een huwelijk) worden niet als bezoek gerekend.*
- *Alle overige bezoeken worden wel meegerekend, ook tijdens door het museum zelf georganiseerde evenementen zoals openingen, lezingen, concerten en cursussen en winkelbezoek.*

De bezoekersaantallen in 2022 vielen reuze mee. Het hoge aantal bezoekers toen was mede te danken aan de zeer geslaagde tentoonstelling van Johnny Berens. Het was moeilijk om na een periode van 2 jaar overwegend gesloten zijn vanwege corona, weer in de belangstelling te komen. Zie onderstaand schema. In 2023 handhaven we de klimmende tendens van bezoekersaantallen van de afgelopen jaren. Evenals in 2024, waar weer meer bezoekers geteld werden. We hopen in 2025 dit vast te kunnen houden. We zijn weer op het niveau van voor de corona pandemie.

bezoekersaantallen	museum	stadsmolen	watertoren
2019	8.183	3.926	3.056
2020 corona	3.982	137	278
2021 corona	4.289	658	2.128
2022	10.182	1.329	2.437
2023	5.371	1.223	2.036
2024	10.518	3.948	2.509

Bijlage 2. De sponsoren :

Naast onze vrijwilligers die zorgen voor opening, ontvangst en leerrijke momenten in het museum, bedanken we de gemeente Terneuzen voor de bestaanszekerheid van ons museum.

Tevens zeggen we dank aan onze sponsors zoals o.a. de Raboclubsupport actie, Het (Pr. Bernhard) Cultuurfonds, Lionscultuurprijs, Frits Lensveltstichting , Regiobank, Luitjens retail en vele anderen.

En natuurlijk onze donateurs en vrienden van Het Warenhuis. Alle vrijwilligers bedanken wij voor hun belangeloze inzet en medewerking. Zonder hen zou het museum niet draaien.

Aan het bestuur aangeboden in de bestuursvergadering van 11 maart 2025 en daarna samen besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van 08 april 2025

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. B. J.', written on a light blue grid background.